

Priznanja ZNP za prispevek k svobodi besede

Združenje novinarjev in publicistov je sinoči podelilo nagrado Boruta Meška za izjemne dosežke v novinarstvu **Bernardu Nežmahu**, za medijsko osveščanje slovenske družbe **Eriki Jazbar** in za življenjsko delo **Zori Tavčar** in **Alojzu Rebuli**.

Predsednik združenja **Tino Mamić** je ob podelitvi med drugih povedal:

“Ni prav, da vedno samo jamramo. Nekaj je treba tudi storiti. Mi smo zato ustanovili ZNP, ki opozarja predvsem na kršenje medijske svobode. Zato ZNP vsako leto podeljuje priznanja ljudem, ki prispevajo k svobodi besede. Ti ljudje so zgled, da se tudi v našem prostoru da veliko povedati. Seveda pa se mora tudi vsak sam pri sebi vprašati, ali je kaj naredil za svobodo medijev? In ne le to. Vsak se lahko sam pri sebi tudi vpraša, ali je za svobodo medijev naredil dovolj? Seveda ni treba za medijsko svobodo tvegati svojega življenja in eksistence, tako kot so to storili mnogi prejemniki Meškovega priznanja. Dovolj bo že, če bo vsak izmed nas kupil kak časopis več ali finančno podprl kak medijski projekt. Posameznikov, ki v ta namen ne dajo nič ali pa dajo bistveno premalo, po drugi strani pa glasno kritizirajo tako rdeče kot demokratične medije, je v naši državi ogromno. Več kot dovolj je takih ljudi, da bi lahko omogočili spremembe v slovenskem okamnelem medijskem prostoru.”

Foto: T.M.

V utemeljitev priznanj prejemnikom je združenje zapisalo:

ZORA TAVČAR in ALOJZ REBULA – za življenjsko delo

Literarni par, pisateljica in pesnica Zora Tavčar ter pisatelj Alojz Rebula, sta pomembno oblikovala slovenski kulturni in družbeni prostor. Ob njunem umetniškem ustvarjanju se zdi, kot da pozabljamo na njuno publicistiko in družbeno kritična dela.

Zora Tavčar in Alojz Rebula sta se spoznala na ljubljanski univerzi kot študenta. Od takrat sta neločljiva. Čeprav sta redko podpisana oba skupaj, bi v resnici v prav vsakem delu enega našli velik vpliv drugega. Njuna vzajemnost je zgled ne le zakonske zvestobe, ampak tudi umetniške in ustvarjalne vzajemnosti.

Akademik Alojz Rebula je aktiven udeleženec in organizator foruma Draga vse od začetkov. Draga je bila »edini forum slovenske svobodne besede«, ki je že v časih trde komunistične diktature razbijala enoumje in ljudi bodrila v razmišljanju o

svobodi in demokraciji. Lahko rečemo, da so prav prijatelji Drage, tudi Zora Tavčar in Alojz Rebula, utirali pot v slovensko osamosvojitvev in demokracijo.

Podobno vlogo kot izgovorjena beseda na Dragi je imela zapisana beseda v reviji Zaliv. V njej je objavljaj svoje eseje, daleč največji odmev pa je imel intervju z Edvardom Kocbekom, ki sta ga pripravila skupaj Rebula in Boris Pahor. Kocbek je v intervjuju povedal za povojne izvensodne pomore. Ta objava je eden od temeljev slovenske demokracije, saj je resno zamajal monolitnost in trdnost komunistične partije. Ta tema je bila rdeča nit vseh prizadevanj Slovencev na poti do zloma enopartijske diktature.

Alojz Rebula je s svojimi brezštevilnimi eseji in družbeno angažiranimi razmišljanji, ki jih še danes, pri 93 zaradi slepote narekuje, glasnik medijske in politične svobode. Kljub najrazličnejšim političnim in policijskim pritiskom, ki sta jih doživljala skupaj s soprogo.

Pisateljica, pesnica in publicistka Zora Tavčar je kot otrok doživela nacizem, nato pa še komunizem. Kot urednica in publicistka je soustvarjala tržaško revijo Mladika. Pisala je eseje, kritike in članke, mnoge kritične, tudi pod psevdonimi.

Zora Tavčar je v Mladiki je objavila celo vrsto intervjujev s Slovenci, za Slovenijo precej neznanimi, ki pa jih danes poznamo vsi. Prav ti intervjuji so, zbrani v dveh knjigah, opozorili slovensko javnost na kasnejše prešernove nagrajence ali politike visokega ranga. Njeni intervjuji so izvirni v njeni lastni tehniki priprave, kakor tudi odgovorih, ki jih ti ljudje drugim novinarjem niso nikoli povedali. Mnogi intervjuvanci so še danes na črni listi glavnih slovenskih medijev, zato sta knjigi Slovenci za danes tudi po dveh desetletjih še kako aktualni.

ERIKA JAZBAR – za medijsko osveščanje

družbe

Erika Jazbar je ugledna novinarka in aktivna članica slovenske narodne skupnosti v Furlaniji

Julijski krajini, ki pomembno sooblikuje slovenski prostora in širi slovensko zavest med Slovenci v Italiji.

Erika Jazbar je Goričanka z dušo in srcem. Obiskovala je slovenske šole in maturirala na slovenskem klasičnem liceju Primož Trubar. Univerzitetni študij je dokončala v Trstu, kjer je diplomirala kot klasična filologinja z diplomo o grški antični literaturi. S časnikarstvom se aktivno ukvarja od leta 1992, ko je začela sodelovati z goriškim tednikom *Katoliški glas*.

Sodelavka tednika *Novi glas* je že vse od njegove ustanovitve leta 1996. Za krajše obdobje je bila zaposlena na beneškem štirinajstdnevniku *Dom* v Čedadu. Od leta 2005 je radijska in televizijska časnikarka v slovenskem in italijanskem jeziku na deželnem sedežu RAI v Trstu. Sodeluje z vsemi slovenskimi mediji v zamejstvu s članki, razmišljanji in daljšimi intervjuji. V svojih člankih in intervjujih posveča posebno pozornost slovenskim izseljencem, pomembnim Slovincem, ki so se uveljavili po svetu, in pričevanjem iz vojnih in povojnih let.

Erika Jazbar je avtorica, soavtorica in urednica več knjižnih publikacij, med katerimi omenjamo:

- *Ob 70-letnici poslikave cerkve v Pevmi, 1934-2004* (Gorica, 2004)
- *Od Timave do Idrije: slovenski sledovi po Goriški pokrajini* (Gorica, 2005)
- *Mosaico – Mozaik* (Gorica, 2006)
- *La mia casa è la libertà: Avgust Sfiligoj, una vita – Moj dom je svoboda: Avgust Sfiligoj, življenje* (Trst, 2009)

- Gorica, vodnik po slovenskih sledovih mesta Gorica (Gorica, 2008)
- Mirko Špacapan, politična biografija 1977-2007 (Trst, 2010)
- 35 let Slovenske skupnosti na Goriškem (Trst, 2010)
- Ivan Oman: za naš dragi dom in rod (Ljubljana, 2016)

Na področju založništva sodeluje z zamejskima založbama Goriška Mohorjeva družba in Mladika.

Erika Jazbar je že od mladih nog aktivna članica slovenske narodne skupnosti v Furlaniji Julijski krajini na številnih področjih. Aktivno je bila in je vključena v več upravnih odborov slovenskih primarnih ustanov, od katerih lahko omenimo Zadrugo Goriška Mohorjeva ter Narodno in študijsko knjižnico. Zaradi svojega poglobljenega poznavanja kulturne in družbeno-politične zgodovine je bila večkrat slavnostna govornica na raznih osrednjih prireditvah, dvakrat tudi na osrednji Prešernovi proslavi Slovencev v Italiji.

Je ena od pobudnikov Srečanj pod lipami, odmevnih predavanj, ki se odvijajo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici in izžarevajo demokratično stvarnost na Goriškem in v širšem slovenskem prostoru. Jazbarjeva je gonilna sila teh dogodkov in sodeluje kot organizatorica in moderatorica.

Časnikarka Erika Jazbar sodeluje tudi s furlanskimi in italijanskimi kulturnimi krogi, kjer je njeno delo zelo cenjeno. Zato je leta 2004 prejela drugo nagrado na mednarodnem literarnem natečaju »Giovanni Gronchi« v sekciji posvečeni esejistiki. Mednarodni literarni natečaj, ki je posvečen bivšemu italijanskemu predsedniku poteka v mestu Pontedera (Pisa) in ga organizirajo občina

Pontedera, vsedržavno katoliško delavsko združenje ACLI, združenje Centro Studi Giovanni Gronchi in kulturno društvo

Identità.

BERNARD NEŽMAH – za izjemne dosežke v novinarstvu

Doktor Bernard Nežmah velja za enega najeminentnejših slovenskih novinarjev in kolumnistov. Širša javnost ga pozna predvsem kot izjemnega političnega analitika in avtorja več znanstvenih in strokovnih knjig.

Diplomiral je iz primerjalne književnosti in sociologije, se izpopolnjeval na podiplomskem študiju lingvistike v Goeteborgu na Švedskem, nato pa magistriral in doktoriral iz sociologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. V preteklosti je bil urednik na Radiu Študent in glavni urednik tednika Mladina, danes pa je kolumnist in novinar Mladine, komentator na RTV Slovenija in raziskovalec na Inštitutu Nove revije.

Kot urednik Mladine je v turbulentnih osemdesetih letih prejšnjega stoletja pustil neizbrisen pečat v zgodovini slovenskega novinarstva predvsem z objavo rubrike, v kateri so odštevali čas do upokojitve takrat vsemogočnega partijskega funkcionarja Staneta Dolanca, in z objavo predelanega nacističnega plakata, ki ga je v okviru tako imenovane plakatne afere takratna komunistična oblast izbrala kot najboljšo upodobitev praznovanja dneva mladosti.

V domačih in tujih strokovnih revijah objavlja znanstvene članke o politiki, sociologiji, lingvistiki, medijih in kulturi. Kot docent predava področja novinarskih žanrov, publicistike in zgodovine novinarstva na Filozofski fakulteti in Fakulteti za medije v Ljubljani. Med njegova najodmevnejša knjižna dela spadajo Kletvice in psovke, Zrcala komunizma, Jelcinova Rusija, Ekosofi in Časopisna zgodovina novinarstva. Poleg vsega naštetega je napisal tudi več kot dva tisoč knjižnih recenzij. Vse to priča o tem, za kako načitanega človeka in eminentnega izobraženca gre.

Je eden vodilnih slovenskih intelektualcev na področju družboslovja in eden redkih, čigar stališča cenijo tudi tisti, ki se z njim ne strinjajo. Če lahko večini tako imenovane slovenske napredne inteligence očitamo predvsem pomanjkanje kritičnosti in distance do slovenske družbenopolitične realnosti, pa je, ravno nasprotno, kritičnost do aktualnega in preteklega dogajanja v državi ena glavnih odlik doktorja Bernarda Nežmaha.

Ravno zaradi konformizma večine mnenjskih voditeljev so njegovi lucidni in poglobljeni članki in analize še toliko bolj dragoceni. Prispevek doktorja Bernarda Nežmaha k pluralnosti slovenske medijske krajine je neprecenljiv. Njegova dela, v katerih jasno, prepričljivo in argumentirano pojasnjuje svoja stališča, mora vzeti v roke vsak, ki želi razumeti svet okoli sebe.